

jaargang 37

nr. 2

juni 2023

SPINSELS

Verenigingsblad IVN Hellendoorn-Nijverdal

ivn natuur
educatie
Hellendoorn-Nijverdal

www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

COLOFON

Spinsels verschijnt vier keer per jaar:
maart, juni, september en december

De inleverdata voor kopij zijn:
**10 februari, 10 mei, 10 augustus
en 10 november.**

Redactie Spinsels:
Willem Zuethoff
Dini Zuethoff

Redactieadres:
De Marsjes 33,
7447 BZ Hellendoorn.
tel. 0548-654909
email: dzuethoff@hotmail.com

Coördinatie bezorging:
Eric van Leeuwen,
email: evanleeuwen58@gmail.com
tel. 0548-618994

Voorzitter: vacant

Secretaris: Steffie Vlugter
email:
secr.ivnhellendoorn.nijverdal@gmail.com.
tel: 06-15476543

Penningmeester: Jan Koster
Ereprijs 7, 7443 JH Nijverdal
06-30040339

Leden:
Jos Wennemers, PC Hoofdstraat 19
7442 XA Nijverdal. tel: 0548-614390
mob. 06-39888343
email: j.wennemers@home.nl

Herman Kraaij
Email: hjkraaij@kpnmail.nl
Tel. 06-54908735.

Ledenadministratie :

Steffie Vlugter: email: secr.ivnhellendoorn.nijverdal@gmail.com tel. 0615476543
Het lidmaatschap van IVN Hellendoorn – Nijverdal bedraagt per jaar: € 22,50 per per-
soon. Een huisgenootlidmaatschap kost € 10,- extra.
Donateurs betalen € 12,50 (minimaal). Rabobank: NL12 RABO 0120907526

Foto's voor- en achterpagina:

Fotowerkgroep IVN Hellendoorn/-Nijverdal:

B. Masman

WAAR STAAT HET IVN VOOR?

- ◆ Het IVN wil bijdragen aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.
- ◆ Wij concentreren ons op de verhoging van de kwaliteit en kwantiteit van de natuur.
- ◆ Het middel om dat te bereiken is natuureducatie en duurzaamheid.
- ◆ Hiervoor wordt samengewerkt binnen een landelijk netwerk van vrijwilligers en beroepskrachten.

KOPIJ VOOR VOLGENDE SPINSELS INLEVEREN VÓÓR 10 AUGUSTUS 2023

Toen ik in maart beloofde om een jaar lang voorzitter a.i. te zijn, wist ik niet dat ik Nijverdal zou gaan verlaten. Zeer onlangs besloten mijn vrouw en ik te gaan verhuizen en kochten een appartement in Zutphen. Binnenkort stop ik daarom met mijn werkzaamheden voor het IVN. Tijd voor een korte terugblik.

In het najaar van 2019 nam ik contact op met het bestuur met de vraag wat er gedaan werd met het thema 'duurzaamheid', een onderwerp dat mij bezighield en statutair hoofddoel van het IVN. Er bleek weinig aandacht voor te zijn. Al snel nadat ik in het bestuur ging meedraaien bleek dit onderwerp toch bij diverse leden te leven. Zij waren van plan in het voorjaar van 2020 een duurzaamheids dag te organiseren. Ik werkte aan de voorbereiding mee. Toen kwam corona en verdween dit evenement naar de achtergrond. Er volgden jaren met een minimum aan activiteiten waardoor het voor mij lastig was een beeld te krijgen van het IVN. Met een onderbezet bestuur werd het meest noodzakelijke gedaan. Gelukkig is er inmiddels een betere tijd aangebroken.

In de afgelopen jaren heb ik met name over het biodiversiteitsbeleid veel contact gehad met de gemeente. Het was mijn streven om het IVN als volwaardige gesprekspartner in een regulier overleg aan tafel te krijgen. Dit aanbod is er gekomen. Biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie staan bij de gemeente inmiddels hoog op de agenda. Ik hoop dat er met periodiek overleg op de langere termijn veel zal worden bereikt.

Ik verlaat het IVN in een fase dat de vereniging weer vol leven zit en er nieuwe, actieve bestuursleden zijn benoemd. Aan een invulling van het voorzitterschap wordt gewerkt.

Met de viering van het 50-jarig bestaan voor de deur, wens ik onze vereniging alle goeds voor de toekomst.

Herman Kraaij

BEDANKBOOM VOOR WIM FEDDES EN LAURENS OUDE VOSHAAR

Tijdens de ledenvergadering van 16 maart is afscheid genomen van bestuurslid/ penningmeester Wim Feddes.

Als blijk van waardering naast lovende woorden, ook een bedankboom. Deze zal boom zal een mooi plekje krijgen.

Zo ook een bedankboom voor Laurens Oude Voshaar(voorheen secretaris).Hij nam eerder afscheid en kreeg tijdens de vergadering alsnog dit kado.

GEMEENTE HELLEDOORN SCHOON

Landelijke Opschoondag

Op zaterdag 18 maart organiseerde Nederland Schoon voor de 21^e keer de Landelijke Opschoondag. Een klein groepje IVN-leden (er bleek van alles te doen op deze dag) kwam ook in actie.

Met prachtig weer liepen we vanaf de parkeerplaats bij het Uitvaartcentrum richting station. We raapten meer dan 20 kilo afval op. (Toen het te zwaar werd, kregen prullenbakken onderweg wat zware dingen mee). Veel koek- en snoepverpakkingen verdwenen in de vuilniszakken. En veel blikjes. Sinds er statiegeld op plastic flesjes zit, vinden we die niet meer. Hopelijk gaat dat ook gelden voor blikjes. Per 1 april 2023 komt er statiegeld van € 0,15 op alle metalen drankverpakkingen. Een blikje doet er 50 jaar over om te verteren, het deksel (aluminium) ver gaat nooit.

In aantal wonen de sigarettenpeuken het. Mensen beseffen niet dat het meer dan 10 jaar duurt voor die verteren. Ook kauwgom doet er 20 tot 25 jaar over.

Gemeente Hellendoorn

We kregen complimenten van passanten en het was nog gezellig ook.

De gemeente Hellendoorn ondersteunde de actie in de vorm van opruimmateriaal: grijpers, vuilniszakken en zakklemmers. Ook konden we het afval gratis inleveren bij het Afvalbrengpunt.

Zelf in actie komen?

In de gemeente Hellendoorn zijn al verschillende groepen en particulieren actief om de omgeving schoon te houden, met als doel dat een schone omgeving de norm wordt en blijft.

Als je zelf het jaar door wel een rondje in je buurt schoon wilt houden, kun je bij de gemeente materiaal in langdurige bruikleen krijgen.

De app HelemaalGroen kan hierbij een stimulans zijn, zie elders in deze Spinsels.

Marianne Verhoeven & Anny Alferink

STINZEN-EXCURSIE DICKNINGE 15 APRIL 2023

Dickninge is een landgoed gelegen ten zuidwesten van de Wijk in de provincie Drenthe en is bekend door de uitbundige stinzenflora.

Met een groepje van de plantenwerkgroep brachten wij een bezoek aan dit prachtig gelegen Landgoed in het Reestdal.

Het landgoed is bekend door de uitbundige bloei van de Holwortel (*Corydalis cava*) en de Vingerhelmbloem (*Corydalis solidica*). Tijdens deze bloei-explosie staat de hele bodem bedekt met een rose en lila pracht op de glooiingen rondom het landhuis.

De Vingerhelmbloem of Voorjaarshelmbloem is nauw verwant aan de Holwortel. De Vingerhelmbloem is van deze soort te onderscheiden door de handvormig ingesneden schutblaadjes van de bloemen. De naam is een verwijzing naar deze schutblaadjes. Bij de Holwortel zijn deze blaadjes overigens gaafrandig.

Holwortel

Vingerhelmbloem

Zo te zien waren wij niet het enige IVN-gezelschap, dat op bezoek was. Voor ons was al een groep op de terugweg. Je herkent ze direct: door de knieën en met de neus naar de grond kijkend door loepjes.

In totaal hebben we 33 soorten wilde planten en struiken in bloei waargenomen.

Het was een koude ochtend met een wat waterig zonnetje. Dus was het na afloop van onze excursie een welkom genoeg om in De Wijk een warm kopje thee/koffie met een Drents turfje te kunnen nuttigen.

Marianne Verhoeven

DE BOLLE WILGTAKBLADWESP

Eind februari. Vandaag staat een bijzondere excursie op het programma: het “Mokkelengoor” in buurtschap Ypelo, halverwege Enter en Wierden. Het Mokkelengoor, een laagveenmoeras, is misschien wel één van de meest mysterieuze plekken in de regio. Het heeft vannacht vijf graden gevoren. Er ligt een dun laagje sneeuw op de gevallen boomstammetjes. Het is heerlijk weer. Het zonnetje schijnt aan een strakblauwe lucht. Al snel is het dunne sneeuwlaagje verdwenen.

Gerard vertelt zoals gewoonlijk bij aanvang van de excursie, over het te bezoeken gebied: Het Mokkelengoor is een klein laagveenmoerasreservaat van ongeveer 40 ha. waar we als werkgroep al eens kelkzwammen hebben gevonden. Het werd vroeger het klompenmoeras genoemd. Mok betekent namelijk klomp en goor is de naam voor moeras. Dit kwetsbare natuurgebied staat internationaal bekend als een pingoruïne. Dat behoeft uitleg! Op de site van rijssen.nl/de doorbraak kunnen we lezen hoe een pingo is ontstaan:

Tijdens de laatste ijstijd, waarin het bitterkoud kon zijn, werd het warmer en werd de permafrostlaag dunner. Op plaatsen waar kwel voorkwam, ontstonden grote ijslenzen aan de bovenkant van de bevroren laag, die de ontdooide bovengrond omhoog drukten tot een heuvel, een zogenaamde pingo. Door het later geheel ontdooien van de grond gleeed de bovenliggende laag van de ijsheuvel naar de randen. Na het afsmelten van het ijs bleef een komvormige laagte over, de pingoruïne. Deze pingoruïne is dus een uniek overblijfsel uit de laatste ijstijd, een komvormige verlaging in het landschap waaruit behoudens hoge waterstanden, geen natuurlijke afwatering plaatsvindt. Het gebied staat dan ook internationaal bekend als een pingoruïne, een relict uit de ijstijd. Er komen enkele zeer zeldzame plantensoorten voor.

Het ondoordringbare broekbos laat de werkgroep links liggen. In dat broekbos moet je namelijk goed uitkijken dat je niet in een leemput wegzakt. De padden-

stoelenliefhebbers gaan wandelen door het nieuwe beek- en natuurontwikkelingsgebied de Doorbraak, waarin een dertien kilometer lange meanderende beek stroomt die Salland en Twente met elkaar verbindt. Zo vormt de Doorbraak een ecologische verbinding tussen Noordoost Twente en de Sallandse Heuvelrug. In de uiterwaarden van de Doorbraak lopen vier Dartmoor pony's, specifieke grazers voor dit gebied.

Een Dartmoor pony

foto Eefke

Die nieuw gegraven beek heeft prachtige natuurlijke oevers. Eefke ontdekt in een van de laurierwilgen een gal. Het is de gal van de **bolle wilgtakbladwesp**. Dat is een zeer zeldzame vondst. De gele larven van de wesp overwinteren in de gal van de waardplant Laurierwilg. In de gal leven zo'n vier larven, elk in een eigen kamer-tje. De larven verpoppen zich in de gal.

Bolle wilgtakbladwesp

Gal van de bolle wilgtakbladwesp foto Herman

Zoals vaak op dit soort wandelingen vindt Hanneke ook iets bijzonders. Dit keer ziet ze op een van de vele elzen piepkleine [elzenmummiekelkjes](#) die alleen op de mannelijke katjes van de els groeien. Jetty nam zo'n kelkje mee naar huis om het daar onder de microscoop te leggen en te determineren. En inderdaad: het zijn de elzenmummiekelkjes. (zie foto pag.8)

Het deel van de beek dat ten oosten van het dorp Ypelo tegen het natte bos van Mokkelengoor ligt, heeft een vogelkijkscherm en je kunt er mooi wandelen langs de oevers. Op deze koude ochtend van eind februari zijn er smienten. Je kunt ze zien en horen. Er staan grote zilver- en blauwe reigers. Heel mooi is ook de winter-

Elzenmummiekelkjes

foto Jetty

Vlakke essenkogelzwam

Foto Herman

taling. Wintertalingen zijn kleine eenden die vooral in open gebieden met een moerasachtig karakter leven. Met de kop onder water verzamelen ze kleine waterdieren en plantaardig materiaal.

Herman maakt een mooie foto van de vlakke essenkogelzwam. Tot nu toe is deze soort nog zeer zeldzaam in Nederland. De soort is specifiek gebonden aan es, en de vraag blijft in hoeverre de soort algemeen is binnen essenopstanden.

Rond twaalf uur staan er op het lijstje van Gerard zo'n 30 soorten zwammetjes. Voor de tijd van het jaar is dat zeer veel! Het was dan ook een bijzondere ochtend met als hoogtepunt de gal van de bolle wilgtakbladwesp!

Jacques Dijkman

JEUGD NATUURCLUB DE SALLANDSE HEUVELRUG

Contactpersoon: Marian Torenbeek, 06-15606175

Ben je graag buiten? Vind jij dieren en planten leuk? Vind jij de maan en de sterren ook zo mooi? Kortom: ben je nieuwsgierig wat er allemaal buiten aan heel grote en kleine dingen te zien en te ontdekken valt? Ben je tussen de 8 en 12 jaar? Dan is de jeugdnatuurclub De Sallandse Heuvelrug echt iets voor jou.

Eén keer in de maand is er op woensdagmiddag van 14.30 tot 16.30 uur de jeugdnatuurclub.

Wil je meedoen, ga dan naar:

<http://jeugdnatuurclubdesallandseheuvelrug.nl/aanmelden>

MOEDERDAG 14 MEI 2023

Vandaag zijn Mark-Martijn en Lucas mee geweest met een wildpluk wandeling van de IVN. Wij hebben meegedaan met natuurgids Pascal op de natuurcamping de Eelerberg in Hellen-doorn.

Het was leerzaam omdat wij door de spelletjes die we tussendoor speelden de dingen beter konden onthouden. Iedereen was in een goede stemming. Er waren veel natuurgidsen aanwezig en veel mensen die geïnteresseerd waren in eetbare planten. Wat waren er veel bloemen en planten die je kon eten. Een voorbeeld zoals de paardenbloem waar je lekkere jam van kan maken.

Een van de spelletjes was welke planten eetbaar zijn en welke niet. Er waren twee kanten van het veld. Eén kant voor eetbare planten en één kant voor niet eetbare planten. Pascal noemde een naam van de plant en wij moesten raden of de plant eetbaar was of niet. Het cameraspel was leuk omdat we in elkaars zicht keken, je moest bij iemand op de schouder je hand leggen waarvan degene zijn ogen dicht moest doen en zo kon je degene besturen en naar een mooi plantje leiden, dan werd je twee keer op de schouder getikt en mocht je je ogen weer dicht doen. Je ging elkaar ook vertellen waarom je dit zo 'n mooie plant vond. Het was een mooie dag en we gingen naar huis met een goed gevoel. O ja we mochten ook nog dingen proeven, de paardenbloemjam en de vlierbloesemsiroop vonden we het lekkerst. Dank je wel IVN.

Geschreven door Mark-Martijn en Lucas

LANDGOED SCHOONHETEN

Havezathe Schoonheten bij Raalte.

Eind maart. Vannacht is de klok een uur vooruitgezet. Het is koud. De lucht is ijl. Anny, Herman Stevens, Eefke, Roel, Gerard en Herman D. staan even stil om te genieten van de bijzonder mooie sfeer van de vroege ochtend. Er straalt een serene rust uit de ontluikende natuur van het landgoed Schoonheten. In een hoge eik lacht een zwarte specht. De heldere zang van een roodborst klinkt uit een rododendronstruik. Nijlganzen vliegen over en hoog in een boom zit een lijster uitbundig te zingen. Een winterkoninkje danst van de ene tak op de andere. Prunussen, magnolia's en hazelaars bloeien en er staan vrij massaal bosanemonen, speenkruid, bosklaverzuring, kleine en bittere veldkers, voorjaarsvroegeling en klimop ereprijs.

Al snel op de vroege voorjaarsexcursie is er een leuke vondst. Op een omgevallen lariks zit een kerntrilzwam. Deze trilzwam is een "biotrofe" parasiet die leeft op de dennenbloedzwam. De kerntrilzwam is een vrij algemene trilzwam. Hij komt voor op stammen van den, spar of lariks, waar hij op of bij de vruchtlichamen van de dennenbloedzwam groeit. (zie noot 1)

Herman staat verwonderd te kijken naar een korsthoutskoolzwam, een blauwgrijze

Kerntrilzwam

Korsthoutskoolzwam foto Herman Damman

Mollisia foto Herman Damman

zwam met een witte rand. Hij maakt er een mooie foto van. Het is een houtrotschimmel die parasiteert op een stuk houtskool. Het schimmeloppervlak is grof en onregelmatig dik-bultig. De schimmel veroorzaakt zachtrot. Op de foto van deze korsthoutskoolzwam zie je het eindstadium van de zwam. Het is oppassen geblazen als een korsthoutskoolzwam een boom infecteert.

Rhododendronknopvreter

Judasoor

foto Herman Stevens

Even later maakt Herman een schitterende foto van een mollisia. Er zijn meer dan 120 verschillende mollisia's. Zonder microscopisch onderzoek is het niet of nauwelijks met zekerheid te zeggen wat de precieze naam is. Het zijn allemaal wel steeds kleine, steelloze schijfzwammetjes. Ze zijn blauwgrijs tot bruingrijs en ze hebben een lichte, golvende rand. Ze zitten op rot hout van loofbomen, van april tot november.

Een andere zeer mooie vondst is de rhododendronknopvreter. Het zwammetje is in de lentemaanden te vinden op rhododendronstruiken. De vrij zeldzame rhododendronknopvreter is goed herkenbaar op dode knoppen van de rhododendron. Je ziet kleine zwarte knopspelden. Dit vrij zeldzame zwammetje wordt verspreid door de rhododendroncicade. Waarschijnlijk worden de bloemknoppen tijdens het leggen van de eitjes besmet met de schimmel die de cicade bij zich draagt. Deze knoppen drogen uit. De zwam is het jaar daarop pas zichtbaar. (zie noot 2)

Er zijn vanochtend opvallend veel Judasoren te zien. Anny maakt een mooie foto van een van deze fijnviltige zwammetjes. Ze vergroot de gemaakte foto. En ze ziet warempel meerdere clausilia's op de Judasoortjes. Voor deze slakjes is het goed toeven op de rhododendrontakjes. Op de takjes zitten heel wat algen. En daar leven die kleine slakjes van. (zie noot 3)

Tijdens de wandeling is de havezathe prominent aanwezig. Het huis ligt gedeeltelijk verscholen tussen de bomen. Sinds het begin van de zeventiende eeuw woont de familie Bentinck op Schoonheten. Alle luiken op het landgoed zijn blauw en wit. Dat zijn de kleuren van het familiewapen. De directe omgeving van het huis is niet toegankelijk. Je mag echter wel over de kwekerij lopen. Roel weet daar de weg. Zo nadert de groep toch heel dicht het huis.

En zo valt er nog veel meer te vertellen over alles wat leeft en groeit op landgoed Schoonheten. Op de zwammenlijst van Gerard staan maar liefst 32 zwammensoorten. Van berkenboleet tot zwavelzwam. Dat is uitzonderlijk veel voor een voorjaarsexcursie. Met

de schitterende wandeling door het landgoed Schoonheten eindigt het zeer geslaagde paddenstoelenjaar 2022-2023. Begin september begint weer een nieuw seizoen. Gerard zal vast wel weer een mooi programma maken voor het nieuwe seizoen.

Noten:

1. Veldgids Paddenstoelen II bladzijde 333;
2. Nature Today van 18 maart 2020;
3. Volkskrant van 12 oktober 2022:

“Op de muur van een oude spoorbrug is het goed toeven voor de grote Clausilia.”

Jacques Dijkman

HELLENDOORN HELEMAAL GROEN?

help mee om zwerfafval op te ruimen

Jaap de Boer, bedenker van onderstaande app, zei bij de start: 'Alleen kun je niet veel, maar samen lukt dat wel'.

Een aantal mensen in de gemeente gebruikt al de gratis app HelemaalGroen, bedacht door Jaap de Boer, een gepensioneerd dierenarts.

Als je bij de start de app activeert en na afloop de route opslaat, verschijnt deze als een groen lijntje op de kaart van Nederland. Later verkleurt het lijntje naar bruin, dan wordt het dus weer tijd om de opruimactie te herhalen.

Het is niet verplichtend, je kiest je eigen gebied (als je wilt ieder keer een ander gebied) en afstand, maar het werkt echt stimulerend. Het lijkt me ook leuk om met kinderen op deze manier zwerfvuil op te ruimen. Probeer het gerust een keer uit.

Download de app via: www.helemaalgroen.nl

Voor informatie: Lien Kestens, en Anny Alferink annyalferink@gmail.com

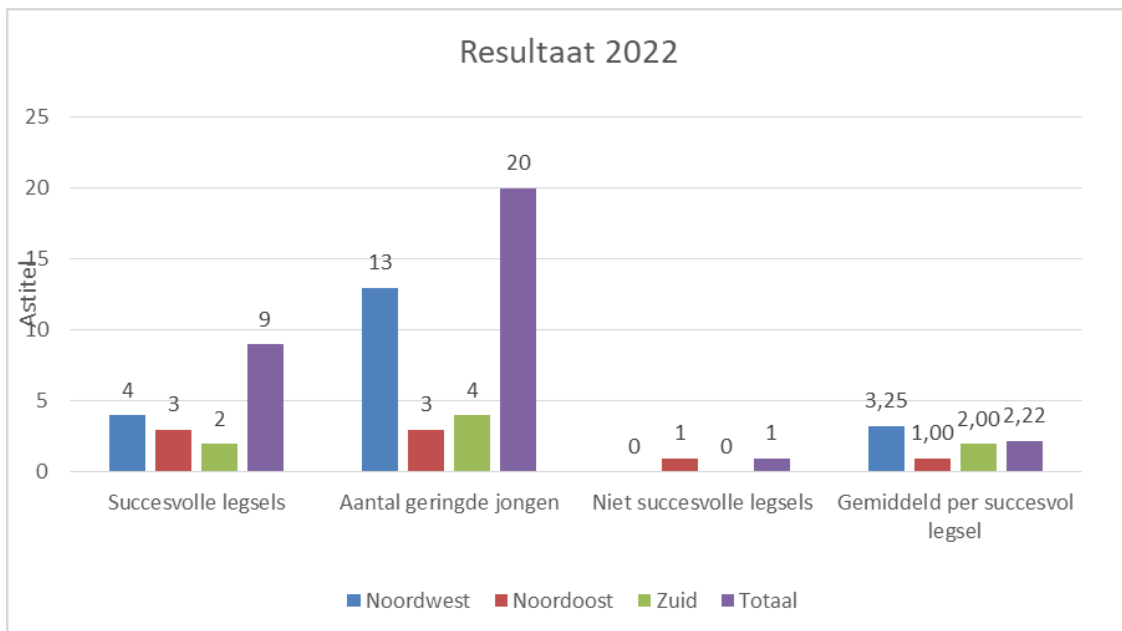
DE KERKUILEN IN DE GEMEENTE HELLENDOORN – 2022

Dankzij de medewerking van de kashouders bij wie we kerkuilenkasten kunnen plaatsen en controleren, waarvoor onze dank, hebben we ook in 2022 weer gewerkt aan de instandhouding van de kerkuil in de gemeente Helleendoorn. Ook de hulp van de vrijwilligers (zie onder aan het verslag) en onze ringer Albert Stevens is daarbij van belang. Deze samenwerking heeft geleid tot onderstaand resultaat.

In 2022 zijn 20 jongen geringd. Dit is nog minder dan de helft van vorig jaar (42). Ook het gemiddelde per succesvol legsel is sterk terug gelopen van 3,23 naar 2,22.

Regio:	Noordwest	Noordoost	Zuid	Totaal
Gecontroleerde kasten	30	11	17	58
Succesvolle legsels	4	3	2	9
Aantal geringde jongen	13	3	4	20
Aantal niet geringde jongen	0	0	0	0
Niet succesvolle legsels	0	1	0	1
Gemiddeld per succesvol legsel	3,25	1,00	2,00	2,22

De verschillen tussen de gebieden blijft opvallend. Er zijn geen tweede legsels waargenomen.

In één kast waar altijd jongen aangetroffen worden, was dit jaar slechts één pul. De pul was moddervet en bij het ringen, meten en wegen bleek het gewicht van 365 gram dusdanig te zijn dat deze niet voor kwam op onze tabelkaart waarop we kunnen aflezen hoe oud een pul is aan de hand van het gewicht en vleugellengte. Tevens vonden we in de kast geen muizen maar een voorraad dode mussen. Wel

opmerkelijk en een teken dat er onvoldoende muizen beschikbaar waren. Ook kwamen we een kast tegen waaruit eerst een torenvalk kwam gevlogen en bij controle nog een kerkuil. Blijkbaar hadden ze beide hun zinnen gezet op de accommodatie. Bij de eerste controle werden nog eieren van een torenvalk aangetroffen. Bij een tweede controle bleken deze koud.

We werken met een lijst waardoor we de leeftijd van de jongen kunnen vaststellen. Ook hanteren we een lijst waarop foto's staan van de leeftijdsfases van de kerkuil.

Groeitabel van kerkuilen voor handvleugellengte en gewicht					
Da g	Vleugellengte(cm)	Gewicht(gr)	Da g	Vleugellengte(cm)	Gewicht(gr)
1	13,1	13,5	32	145,5	307,5
2	14,2	17	33	149,8	308,3
3	15,4	21,2	34	156,0	302,0
4	17,6	23,5	35	161,0	318,0
5	18,8	31,8	36	162,3	319,7
6	19,3	36,4	37	170,5	312,7
7	22,6	52,3	38	175,8	332,7
8	25,3	59,6	39	179,5	334,0
9	28,1	68,4	40	185,5	332,3
10	31	78,1	41	192,3	331,0
11	31,6	92,3	42	193,5	332,5
12	33,6	109,3	43	198,3	325,5
13	19,1	124,8	44	203,8	323,0
14	42,2	142,5	45	207,3	
15	46,9	154	46	211,0	
16	53,4	167,3	47	216,3	
17	57,8	188	48	219,5	
18	63,8	197,5	49	222,8	
19	71,5	207	50	227,0	
20	76,8	218,3	51	230,0	
21	84,3	232	52	233,0	
22	88	235,8	53	237,3	
23	92	238,8	54	240,3	
24	99,3	257,3	55	244,8	
25	105,3	258,8	56	247,5	
26	111,3	270,3	57	251,0	
27	117,8	272,3	58	252,3	
28	122,8	301,3	59	256,0	
29	129,3	297	60	260,0	
30	134,8	296,3	61		
31	142,7	305,7	62	261,7	

Eieren (gem. afmeting 39 x 31 mm).

Jonge kerkuil van 1 dag oud (N0).

Jongen van 1-13 dagen oud (N1).
© André Eijenaar

Jongen van een paar dagen oud (N1). © André Eijenaar

Jong van 34 dagen oud.

Jong van 19 dagen oud.

Jong van 21 dagen oud.

Jong van 28 dagen oud.

Jong van 38 dagen oud.

Jong van 42 dagen oud.

Jong van 44 dagen oud.

Jong van 50 dagen oud.

Jong van 64 dagen oud.

Jongen van 9-10 weken oud.

Slagpennen eindigen in een "kwastje" van dons (19 dagen oud). © Johan de Jong

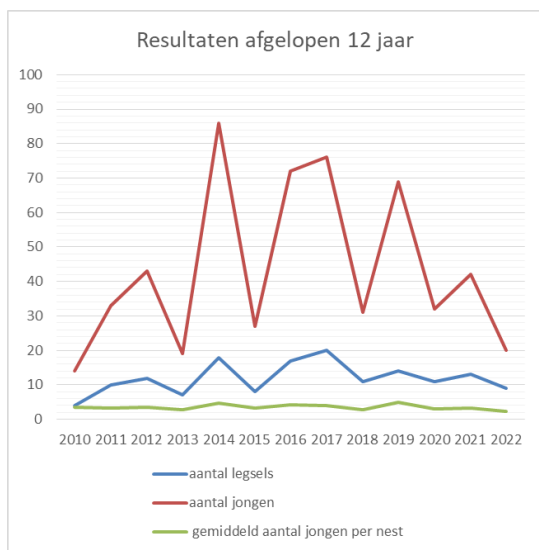

Vleugel van jong van 38 dagen oud (N6).

Vleugel van jong van 44 dagen oud (N6).

Jaar	aantal legfels	aantal jongen	gemiddeld aantal jongen per nest
2010	4	14	3,50
2011	10	33	3,30
2012	12	43	3,58
2013	7	19	2,71
2014	18	86	4,78
2015	8	27	3,38
2016	17	72	4,24
2017	20	76	4,00
2018	11	31	2,81
2019	14	69	4,92
2020	11	32	2,99
2021	13	42	3,23
2022	9	20	2,22

Hiernaast een overzicht van het resultaat van de afgelopen 12 jaar

Duidelijk te zien in de grafiek is de wisseling per jaar. Dit is bij de kerkuilen erg afhankelijk van het aantal muizen dat beschikbaar is. Minder muizen, minder eieren, dus minder jongen.

16 kerkuilenkasten ten zuiden van de N35 – 2022.

Wij gingen 30 mei vol goede moed op pad voor de eerste ronde. Het is altijd weer spannend om te zien wat we in de kasten tegenkomen.

Vijf keer vloog er een kerkuil af. In één kast lagen drie eieren en één pas geboren

jong, dus snel het luikje weer dicht. In een andere kast troffen we vijf hele kleine jongen aan.

En drie keer hadden we te maken met een roester. Dat is een uil die overdag gebruik maakt van de kast, maar geen legsel heeft geproduceerd.

Verder troffen we drie keer eieren aan van holenduiven die ook graag gebruik maken van de kasten. Een heel mager resultaat.

De tweede ronde hebben we gedaan op 27 juni.

De kasten hangen allemaal op particuliere terrein. En bij de meeste eigenaren ontmoeten we altijd veel enthousiasme. We gaan vaak met z'n drieën en soms zoals deze keer met vier en Albert Stevens gaat mee als gecertificeerd ringer. We maken ook altijd een afspraak voor het tijdstip van bezoek.

We zijn naar de Gemeentewerf gegaan en daar konden we twee uiltjes ringen. Gelukkig ontmoeten we op deze plek elk jaar een enthousiaste groep mensen, die graag wil meekijken naar het ringgebeuren. Maar al met al een heel teleurstellend kerkuilenjaar.

De werkgroep heeft zich net als voorgaande jaren ook beziggehouden met het maken van nieuwe nestkasten ter vervanging van bestaande, in slechte conditie verkerende kasten. Nestkasten werden schoongemaakt en waar nodig gerepareerd. We gaan ook een nieuwe manier uitproberen om predatie te voorkomen. Dit willen we gaan doen met oude antenne schotels.

Ook overleg met en informatie geven aan kasteigenaren is een belangrijk deel van ons werk: alles hangt af van een goede verstandhouding en samenwerking.

Namens de kerkuil werkgroep
Marijke Hegeman, Johan Kroese, Wim Kulsdom,
Frits Bosman, Douwe Slot, Hans Vlietstra,
Jan Brinkman, Henny Timmer en Jos Wennemers.

OPGEDIEPT

Deze keer kiezen we voor de 78ste Natuursprokkel, de krantenartikelen die IVN'ers schreven in het toenmalige Twents Volksblad.

Herman Stevens neemt u mee op een prachtige wandeling waarbij hij u interessante historische feitjes mee geeft. Op onze website (scroll naar beneden) vindt u alle Natuursprokkels, waaronder ook deel 2 van deze tocht.

Struinend rondom de Eelerberg

Het noordelijkste gedeelte van de Sallandse Heuvelrug heet "De Eelerberg". Het omvat het gebied ten noorden van het Sanatorium. Velen zal de naam "Eelerberg" niet zo veel zeggen, maar als er gesproken wordt over "de bossen rondom het Sanatorium" of "het tamme kastanjebos bij het Sanatorium", dan weten ze de weg wel te vinden.

In de 18- en 19-de eeuw was het een kaal gebied waar de schapen van Hellendoorners gemeenschappelijk graasden. Het gebied De Eelerberg werd rond 1850 bij de marke- en berggrond verdeling als ontginningsproject aangekocht door de oud-burgemeester van Rotterdam en Amsterdam, de heer Vening Meinesz.

Eerst stond er een simpele boerenhoeve. De hogere grond (het hoogste punt is ongeveer 38 meter) werd beplant met naald- en loofbos, terwijl de lagere gronden in gebruik waren als bouwland of weiland. Het was schrale slechte zandgrond. Op de akkers werd vooral boekweit verbouwd.

Maar, toen in 1863 de Bokslot werd gegraven, veranderde er het een en ander. Deze sloot diende als aanvoerweg voor compost en kunstmest vanaf het Overijssels Kanaal. De sloot is er nog steeds. Ze begint op de hoek Veldhuizenweg-Steenhaarweg. Hier zit ook een wel, zodat er het hele jaar water in de Bokslot staat. Het is onvoorstelbaar, dat over dit slootje vroeger scheepjes (bokken) met meststoffen voeren. Natuurlijk was het waterpeil toen wel een stuk hoger. Door gebruik van meststoffen behoorden de weilanden later tot de beste weidegronden voor het vee uit de hele omtrek. De boerderij werd in de loop der jaren verbouwd tot het herenhuis "De Eelerberg". Vele beuken/eiken lanen en een prachtige tuin werden aangelegd. Veel van deze lanen rondom het herenhuis zijn intact gebleven en zijn nu zo'n 120 jaar oud.

Vroeger liep er een laan vanaf de Ommerweg parallel aan de huidige Sanatorium-laan (dit was toen de Oude Twentse weg) naar het herenhuis. We gaan nu een zwerftocht maken over de Eelerberg. Per fiets is deze route te volgen, maar lopend vanaf de bosrand achter in de es is nog het beste. Vele interessante zaken tijdens deze rondgang komen dan vanzelf ter sprake.

We starten in Hellendoorn en gaan de Noord-es in. De Noord Esweg heette vroeger de Middelweg. Ik herinner me nog de tijd dat maïs nog onbekend was. Er stond veel

koren op de es en in het najaar grote stukken met knollen. De knollen dienden als veevoer en moesten allemaal met de hand opgetrokken worden. De knollen smaakten uitstekend, maar dan moest wel eerst het bittere buitenste velletje verwijderd worden. Tegen de berghelling een aantal fraai gelegen boerderijtjes. Ze worden de Berghuizen genoemd. Bij het bereiken van de bosrand wordt de Koetreeweg overgestoken. Hier blijven we even stil staan. Het verleden herleeft in de woorden van Johanna van Buren: "Woer den Middelweg uut leup op den kootree was het Loohekke."

Het Loohekke was vroeger één van de acht hekken, die de Es aan de dorpskant en aan de bergzijde afsloten, zodat er geen ongewenst vee op de esgronden kon men. Langs de rand van de Es is een wal te ontdekken. Deze wal loopt vanaf hier helemaal langs de bovenkant van de es richting Nijverdalen en eindigt bij de Regge op Duivecate. De wal werd vroeger opgeworpen en diende als waterkering. Het smeltwater en regenwater werd zo om vruchtbare en dus kostbare esgronden geleid, zodat er niet te veel grond wegspoelde.

Ook de Koetreeweg heeft z'n historie. Deze weg vormde de verbinding vanaf het dorp Hellendoorn via de Nieuwstad naar de Berghuizen en de Kathuizen. Het was een zogenaamde "Dooweg". Doowegen waren de oudste kerk- en buurtschapwegen. Ze dienden als doo- of lijkwegen. Lang hielden de mensen vast aan deze van oudsher bestaande wegen om hun lijken naar het kerkhof te Hellendoorn te brengen. Zelfs toen er al lang kortere en betere wegen waren aangelegd, werden deze oude wegen nog gebruikt. Ook het vee, dat in het Hellendoornse broek graasde, werd via deze weg geleid.

We volgen de Noord Esweg verder richting Sanatoriumlaan. Sinds enkele jaren is dit gedeelte afgesloten voor het doorgaande autoverkeer. Hierdoor is het veel rustiger geworden in de Es. Na enkele honderden meters bij een picknickbankje voert ons een smal bospad schuin linksaf door een opgaand larixbos. Via dit sluiwepgetje sneed men vroeger een stuk weg af indien men richting Zwolle moest. Voordat het Sanatorium er was kwam dit pad dan uit halverwege het steile klinkerwepgetje, dat achter langs het Sanatorium loopt. Het pad is bekend onder de naam "Kattenpad". Op de topografische kaart van 1883 staat het Kattenpad al aangegeven. Door de bouw van het Sanatorium verdween en gedeelte van het pad, maar het stuk tot bij de ingang van het Sanatoriumcomplex werd nog veel gebruikt. Door meer recente uitbreidingen van het complex is een gedeelte afgesloten. Hierdoor is de functie van het pad verdwenen en wordt er niet veel gebruik meer van gemaakt. Ik betreur dit erg. Men moet dit pad in ere herstellen (fietspad) en enkele bordjes met de naam "Kattenpad" aanbrengen. Hierdoor blijft deze naam voortleven.

Misschien denkt u: "Wat zoekt iemand op de Eelerberg als hij richting Zwolle moet." Welnu, vroeger liep er een belangrijke route van Almelo naar Zwolle via de Schuilenburg. De huidige Sanatoriumlaan (was toen de Oude Twentse weg) maakte deel uit van deze route. Halverwege het gedeelte bergopwaarts van de Sanatori-

umlaan ging deze weg dan rechtdoor via de laan met Amerikaanse eiken tot de top en dan via het steile klinker-weggetje aan de noordkant van het Sanatorium naar beneden. Bij het einde van het klinkergedeelte boog de weg dan rechtsaf (nu is dit nog zandweg). Bij de rand van het bos houdt de oude route nu op. Hier heeft de ruilverkaveling z'n tol geëist. Vroeger liep de weg hier verder en kwam dan uit op de Twentse weg ten noorden van Luttenberg.

Maar, laten we even bij het Kattenpad blijven. Mocht iemand enig idee hebben over het ontstaan van deze naam, dat houd ik mij aanbevolen. Katten heb ik er nooit gezien, maar...

We volgen het Kattenpad. Goed uitkijken dat niet het verkeerde pad wordt genomen bij het passeren van de volgende dwarswegen. We steken onder andere de rentmeester A. Enserinklaan en de mr. S.H. Vening Meineszlaan over. Albert Enserink was rentmeester van de Eelerberg en had een belangrijk aandeel in de aanleg van de uitgestrekte bossen. Aan sommige gedeelten van het pad is duidelijk te zien dat het al een oud pad is. Diep uitgesleten als een holle weg voert het pad ons door de bossen. We komen uit bij een hek in de afrastering rondom het Sanatoriumcomplex. Even voor het hek de zandweg naar links volgen en dan op het kruispunt rechts. De weg gaat hier behoorlijk steil naar beneden en tussen de bomen door is bij helder weer een heel eind richting Zwolle te kijken. Vanaf deze zandweg krijgt u ook enig idee van de grootte van het Sanatorium.

april 1986
Herman Stevens

Groene rietcicade.

Foto: B. Masman

VRIJWILLIG NATUURBEHEER

Coördinator: Gerard Huis in't Veld, tel. 0548 614445

Voor de werkochtenden vertrekken we om **9.00 uur vanaf Camping Noetsele (Holterweg / Bergleidingweg) Nijverdal**. Om 12.00 uur stoppen we. Voor koffie en gereedschap wordt gezorgd.

Wilt u ook een keertje meewerken, dan bent u van harte welkom. Voor meer informatie kunt u bellen met Gerard.

JAARVERSLAG 2022 WERKGROEP GEOLOGIE

Het accent van de activiteiten van de werkgroep Geologie is de afgelopen jaren komen te liggen op kennisoverdracht. Over zwerfstenen en fossielen en over het gebied van de Sallandse Heuvelrug en omgeving. Hieronder vallen het op verzoek verzorgen van lezingen over het ontstaan van de Sallandse Heuvelrug, het begeleiden van wandelingen over het geologieleerpad, - de groene wandelroute -, en het onderhoud van de geologietrolley en de geologievitrine in het Buitencentrum. Ook onderhoudt de werkgroep een aantal geologische collecties die aan de werkgroep zijn geschonken of in bruikleen zijn gegeven.

Educatie

Op 8 maart heeft de coördinator een PP-presentatie over het ontstaan en de geomorfologie van de Sallandse Heuvelrug verzorgd in het kader van de cursus Gastheer van het Landschap Nationaal Park. Aansluitend volgde een excursie met deze nieuwe lichte recreatieondernemers, waarbij de groene route van het ijsstijpad werd gevolgd. Op 15 december sprak de coördinator met een vertegenwoordiger van de Historische Kring Hellendoorn – Nijverdal over het plan in hun nieuwe onderkomen een expositie in te richten over de geologie van de heuvelrug.

Digitaal heeft de coördinator informatie over het ijsstijpad en de Sallandse Heuvelrug verstrekt aan enkele belangstellende IVN-ers elders uit het land. Ook is er digitaal contact geweest met medewerkers van IVN Overijssel in Zwolle, die bezig zijn de geologische route om te werken tot een route-app die kan worden gedownload op de telefoon. Langs de route komen paaltjes met QR-codes die toegang geven tot informatie en tot een scala aan opdrachten. Die zullen met name gericht zijn op ouders die de route willen wandelen met hun kinderen. De verwachting is dat deze route-app in de loop van 2023 beschikbaar komt.

Einde werkgroep geologie

40 jaar na de oprichtingsvergadering op 24 september 1982 houdt de werkgroep Geologie op te bestaan. Ooit telde de werkgroep bijna 40 volwassenen en jeugdleden. Na het overlijden van Henk de Leeuw (86) en Ruud Paus (66) op respectievelijk 15 juni en 19 oktober jl. ben ik de enige die hiervan als lid is overgebleven. Daarmee is er van een 'groep' geen sprake meer en valt er niets meer te coördineren. Wel zal ik binnen de vereniging voorlopig het aanspreekpunt blijven voor de geologie, en voor aanverwante zaken, zoals geomorfologie en zwerfstenen.

Willem Zuethoff

CENTRUM NATUUR- EN MILIEUEDUCATIE HELLENDOORN

JAARVERSLAG 2022

Bij de start van 2022 waren de scholen aanvankelijk nog gesloten, vergaderde het CNME online en nadat de samenleving weer voorzichtig opening gebruikten bezorgers hun mondkapjes. Voor de leskisten waren nog de extra hygiëne-maatregelen van toepassing.

De floraliewedstijd, tussen leerlingen uit de hele gemeente, waarbij leerlingen vanuit een geranium-stek een prachtig bloeiende plant opkweekten, werd een wedstrijd binnen de scholen. Wat zowel leerkrachten als wij jury zagen, was een grotere betrokkenheid van niet-winnende scholieren. Reden om voortaan jaarlijks per school prijzen uit te reiken.

Het CNME heeft in haar aanbod de leskisten 'zwerfafval' en 'plastic soep'. Dat werd in 2022 uitgebreid met de presentaties van Tijmen Sissing op zes scholen. De inspiratie kwam van Lien Kestens, de organisatie lag bij het CNME, de gemeente kon ondersteunen met financiering. Het enthousiasme werd overgenomen door scholen, die in de eigen schoolomgeving een schoonmaakactie organiseerden. Het CNME ontwikkelde de bijpassende leskist: van afval naar grondstof, waarbij leerlingen worden uitgedaagd met praktische opdrachten en kennismaken met de werkwijze van het afvalbrengpunt en het repair-café.

Minder afval produceren betekent ook: stop met kopen van pakjes, drinkflesjes of -blikjes, maar vul een herbruikbare fles met kraanwater. Het CNME heeft samen met andere Hellendoornse organisaties geijverd voor de plaatsing van een Join the Pipe watertappunt vlakbij het station. Dinsdag 22 maart waren kinderen van de basisschool de Rietslenke de eerste gebruikers.

Landelijk en provinciaal wordt veel aandacht besteed aan gezonde voeding. Keuzes bij wat op je bord komt, heeft ook te maken met kennis van herkomst van voeding. Het NM Overijssel leverde gratis moestuinzaden. Dit is aangevuld met instructiekaarten voor leerlingen uit groep vijf en zes en groente/fruit kaarten voor de jongste leerlingen. Groene schoolpleinen zien we steeds meer in de gemeente Hellendoorn; een moestuin waarin leerlingen werken blijkt moeilijker te verwezenlijken. Iets waar nog vorm aan gegeven kan worden.

Naast bovengenoemde leskisten hebben we ons aanbod uitgebreid met de volgende nieuwe en vernieuwde leskisten:

Buitenbeestjes – vol materialen en leerkrachtinstructie om bodemdieren te zoeken en te bekijken, terraria voor in de klas en informatie per beestje. Een leskist voor de onderbouw.

Levenscyclus – een kist met modellen van de levensfasen van negen verschillende dieren (zoals insecten, kikker, slak) met informatie, voor de middenbouw.

Stoeplantjes – met materiaal om planten te herkennen, voor de middenbouw.

Vogels kijken – alle materialen voor drie verschillende activiteiten en bijbehorende leerstof voor een lesmiddag vogels te observeren, voor de midden- en bovenbouw.

Wormenwerk – over de rol van wormen en andere bodemdieren bij verwerken van natuurlijk afval, materiaal voor buiten en binnen bij een thema voor de onderbouw.

Verder bemiddelen we bij gastdocenten, die op de school de klas specifieke informatie kunnen geven bij een aantal leskisten. De gastdocenten hebben de leerkrachtbevoegdheid en/of de IVN gidsen opleiding gevolgd.

Bij het thema van de Kinderboekenweek Gi Ga Groen organiseerden het CNME en SBB bosochtenden met een voorlezen en boekentent en aansluitend natuuro opdrachten voor de groepen vier en vijf. Samen met vrijwilligers van o.a. het IVN boden we 17 schoolklassen verdeeld over zes ochtenden een buitenprogramma aan.

Wat betreft onze kerntaak: het uitlenen van leskisten en natuurlijke materialen aan scholen; in totaal gingen 137 bestellingen de deur uit, waarbij dus 137 keer een schoolklas aan de slag ging met het materiaal.

Contact met de scholen was er middels de twee-maandelijks nieuwsbrief, twee middagen voor de coördinatoren en incidenteel een voorlichting tijdens

Leskist wormenwerk

De leskisten

Eitjes, larve, pop en het imago van het lieveheersbeestje

een teamoverleg. Daarnaast is er elke donderdagmiddag iemand aanwezig om scholen te woord te staan.

Extern onderhield het CNME contacten met

- Het NMO, Natuur en Milieu Overijssel en de tien daaraan verbonden (C)NME's in de provincie Overijssel,
- GDO, een koepelorganisatie waarin diverse gemeenten samenwerken om duurzaamheid concreet vorm te geven,
- Het IVN,
- Medewerkers van de gemeente Hellendoorn,
- Staatsbosbeheer en Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug en Twents Regedal,
- Het Duurzaamheidscentrum en de Fairtrade werkgroep.

Al het werk wordt gedaan door een team vrijwilligers. Binnen dit team nam Jan van Rijn, als adviseur definitief afscheid. Weer anderen konden we welkom heten.

Eind 2022 waren de volgende personen actief:

- Annelied Bugel – voorzitter en betrokken bij het inhoudelijk aanbod lesmateriaal,
- Petra Nunumete – als secretaris en notulist,
- John Pas – onmisbaar als penningmeester,
- Steffie Vlugter – contacten met de scholen, beheer en uitleen materialen,
- Anjo ter Avest - betrokken bij diverse projecten en externe contacten,
- Gerrie de Haan – actief bij lesaanbod rond materiaalzendingen,
- Gerrit Tjihof – altijd bereid tot veel praktische zaken,
- Jenne Brinks, Adri Overbeek, Jan Koster en Gerrit Tjihof, het bezorgersteam dat twaalf keer per jaar de materialen bezorgt.

Alle activiteiten bleven niet onopgemerkt. Eind van het jaar viel het CNME in de prijzen bij de uitreiking van de groene vrijwilligersprijs, uitgereikt door Niels van der Hoorn namens de Provinciale Staten. Ook wel een bijzonder moment omdat ons CNME in de provincie het enige centrum is, waar alle medewerkers zonder salaris werken.

Het team heeft negen keer vergaderd, het jaarlijks etentje met alle vrijwilligers was ditmaal in een van de tuinen. In de werk- en vergaderruimte die we delen met het IVN konden we de oude en inkt dure printer vervangen door een laserprinter. Voor zover mogelijk worden alle lesmaterialen aangeboden in onze groene leskisten.

Verslag Annelied Bugel

NB:

Annelied Bugel (aftredend voorzitter)

Steffie Vlugter is per 8 februari 2023 aangetreden als voorzitter.

JAARVERSLAG WERKGROEP REPTIELEN EN AMFIBIEËN 2022

Paddentrek Ligtenbergerweg ter hoogte van de Zunase Heide.

Van 22 februari t/m 28 maart zijn er op gunstige avonden bij een temperatuur boven 5°C vanaf zonsondergang padden, kikkers en salamanders geraapt op en langs de Ligtenbergerweg vanaf de splitsing met de Lage Esweg tot aan de splitsing met de Schouwenburgerweg. Dit betreft een traject van ca 2 km. De padden zijn overgezet naar de Zunase Heide waar de voortplantingswateren liggen en waar de padden onderweg naar toe waren vanaf de Sallandse Heuvelrug. In deze periode zijn in totaal 2484 gewone padden, 12 bruine kikkers en 12 kleine watersalamanders overgezet door leden van de werkgroep, aangevuld met een aantal andere IVN-leden.

Realisatie van broeihopen voor de ringslang

Tussen eind maart en eind mei zijn er door leden van de werkgroep een aantal broeihopen voor ringslangen gerealiseerd op diverse plekken. De Vennekearls, waar ook enkele leden van de werkgroep bij zijn betrokken, hebben eind maart twee broeihopen aangelegd bij het Gagelmansveentje. Daarnaast zijn de Junior Rangers begeleid bij het maken van één broeihoop in een tuin en twee broeihopen bij een leemkuil. Beide in de omgeving van Schuilenburg. In mei zijn nog enkele broeihopen gerealiseerd op de Eelerberg. Op al deze locaties is het voorkomen van ringslang bekend.

Excursie

In 2022 is er op 28 april een avondexcursie naar het Boetelerveld georganiseerd door de werkgroep in de hoop daar kamsalamanders te zien in het licht van de zaklamp. De avond bleek aan de frisse kant. Waarschijnlijk hierdoor zijn er geen kamsalamanders in of nabij vijf bezochte poelen gezien. Wel zijn er in één poel eitjes van de kamsalamander aangetroffen (roomwit van kleur, in tegenstelling tot de bruine eitjes van de kleine watersalamander). De eitjes zaten tussen dubbelgevouwen blaadjes van moeras-vergeet-mij-nietjes onder de waterlijn.

VOGELWERKGROEP

De vogelwerkgroep gaat ook de komende tijd weer op excursie. Iedereen mag mee. Wel dient men zich vooraf op te geven. Daarbij even vermelden of je de beschikking hebt over een auto. We proberen met zo weinig mogelijk auto's te rijden. De chauffeurs krijgen een kilometer vergoeding. De bijdrage van de deelnemers is afhankelijk van het aantal kilometers dat gereden wordt.

Vind je het leuk eens mee te gaan meld je aan:

Hermien Hulman (hulmanbj5@gmail.dom), tel.: 0546-657022.

ACTIVITEITENPROGRAMMA 2023

We verzorgen al bijna 50 jaar allerlei leuke, interessante wandelingen en lezingen in en over de natuur. Onze natuurgidsen hebben een schat aan kennis en ervaring en ze delen die graag met u.

De activiteiten zijn voor iedereen die zich voor de natuur interesseert. Ze worden u gratis aangeboden en zijn op eigen risico. Wel stellen we een vrije gift op prijs om ook in de toekomst dit werk te kunnen blijven doen.

Wilt u zelf eens een **wandeling onder leiding van een gids** organiseren voor uw familie, vrienden of werk, dan kan dat ook.

Neem hiervoor contact op met Hanneke van Schooten

tel: 06 17891557 email: hannekevanschooten@hotmail.com

Fietstochten met natuurinformatie

In de afgelopen jaren zijn er door IVN Hellendoorn-Nijverdal verschillende fietstochten in de omgeving beschreven. Ze worden geregeld gecontroleerd en waar nodig herzien, zodat u ze met een gerust hart kunt fietsen. Alle IVN-fietstochten staan op onze website:

www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

Kijk voor de actuele informatie over onze activiteiten altijd op onze website:

www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

JUNI

Woensdag 7 juni: Wandeling door het Doktersbos

Met een IVN-natuurgids wandelt u door dit bijzonder natuurgebiedje. Met een IVN-natuurgids wandelt u door dit bijzonder natuurgebiedje ingesloten tussen de bebouwing van Hellendoorn en Nijverdal. Het gebied heeft historie en een grote natuurwaarde.

Aanvang: 19.00 uur

Plaats: Parkeerplaats tegenover het uitvaartcentrum, Hoek Meester Ponsteenlaan/Duivecatelaan, Duivecatelaan 1 7443 PS Nijverdal

Coördinatie: Gerard Huis in 't Veld famhuisintveld@hotmail.com

Zondag 11 juni: Slootjesdag

Ook dit jaar kunnen kinderen en hun begeleiders op onderwatersafari. We gaan kijken wat er allemaal onder de waterspiegel leeft. Je mag de waterdiertjes met een schepnetje vangen en samen gaan we kijken hoe ze heten en wat ze eten of door wie ze gegeten worden. Laarzen zijn niet vereist, maar wel handig.

Tijd: doorlopend van 13.30 tot 16.00 uur

Plaats: Kalvenhaar Hellendoorn (achter ijsfabriek Ben & Jerry's, Reggeweg 15, 7447 AN Hellendoorn).

Voor de precieze locatie en routebeschrijving: www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

Coördinatie: Marijke Hegeman hegeman.schippers@home.nl

JULI

Woensdag 5 juli: Speuren naar insecten

In de Tatums ten noorden van Hellendoorn heeft de Regge weer zijn oude bochten teruggekregen. Het is een mooie, rustige plek waar we al wandelend hopen veel insecten te vinden. Geen enkele diersoort kent zoveel soorten als de insecten. Ga mee en geniet van deze wonderlijke wereld met al zijn verscheidenheid in grootte, kleur en vorm.

Aanvang: 19.00 uur

Plaats: Ga vanaf de Hellendoornseweg tussen Hellendoorn en Marle de Heuverteeg in. Ga voor nr 7a linksaf de Oostdammarkesteeg in. rijd door tot het eind. (Navigatie: Heuverteeg 7a 7447SN)

Coördinatie: Ton Kappert tonkappert52@gmail.com

AUGUSTUS

Vrijdag 11 augustus: Vleermuizen rond een oude ridderburcht

De meeste mensen vinden vleermuizen geheimzinnige of zelfs enge dieren. Dat is jammer en onnodig. Tijdens deze excursie krijgt u uitleg over dit fascinerende dier en worden een aantal geheimen ontrafeld. We fietsen richting Schuilenburg waar de oude bomen en het open water een goede plek zijn om vleermuizen te zien. Met behulp van batdetectors kunnen we diverse soorten ook horen. Je kunt zelf een grote zaklamp/schijnwerper meenemen.

Aanvang: 20.00 uur

Vertrek: Klepperderk t.o. Albert Heijn, Dorpsstraat 48 B, 7447 CT H'doorn

Coördinatie: Ton Kappert tonkappert52@gmail.com

Woensdag 23 augustus: Heidewandeling

De Sallandse Heuvelrug heeft het grootste aaneengesloten oppervlakte droge heide van Noordwest-Europa. Bijzondere planten en dieren vinden hier hun plek. Ga mee met IVN-natuurgidsen om ze te ontdekken. Geniet van de bloeiende heide op deze avondwandeling met aan het eind misschien een prachtige zonsondergang.

Aanvang: 19.00 uur

Plaats: Buitencentrum Sallandse Heuvelrug, Grotestraat 281, Nijverdal

Coördinatie: Hanneke van Schooten hannekevanschooten@hotmail.com

SEPTEMBER**Zondag 10 september: Bessen- en zadenwandeling**

Met de werkgroep Natuurlijk Puur ga je op pad om te zien welke bessen er te vinden zijn. Sommige zijn goed te eten, andere kun je beter laten hangen. Hoe is het met jouw kennis over eten uit de natuur?

Opgave verplicht via: natuurlijkpuur@outlook.com

Aanvang: 10.30 uur

Plaats: De Heidebloem Recreatie, Oude Deventerweg 8a, 7448 RL Haarle

Coördinatie: natuurlijkpuur@outlook.com

Zondag 24 september: Gezinswandeling

Wil je de natuur eens anders ontdekken? Speciaal voor gezinnen met kinderen is er een leuke wandeling in het Eversbergbos. Door leuke speelse elementen ontdek je allerlei nieuwe dingen in het bos en beleef je met je gezin een fijne middag.

Aanvang: 14.00 uur

Plaats: Parkeerplaats aan het einde van de Kappertsweg

Coördinatie: Jeannette Snijders jeannettesnijders@planet.nl

OKTOBER**Zondag 22 oktober: Paddenstoeldag**

Ze zijn er weer: zwammen in alle kleuren, vormen en maten. De opruimers van het bos. Onze gidsen van de paddenstoelenwerkgroep nemen je mee om verschillende paddenstoelen te ontdekken en om er de bijzonderheden over te vertellen.

Tijd: 11.00 uur èn 14.00 uur

Start: Woonzorgcentrum Krönnenzommer, Sanatoriumlaan 20, 7447 PK, H'doorn

Coördinatie: Gerard ten Have gerardtenhave@hotmail.com

NOVEMBER**Donderdag 16 november: Lezing Landschapsbiografie**

Het gebied van de Sallandse Heuvelrug en het Twents Reggedal kent een eeuwenlange geschiedenis. Linde Stokvis van Landschap Overijssel neemt ons met film en foto's mee in de tijdvensters zoals die in de Landschapsbiografie over het gebied zijn beschreven.

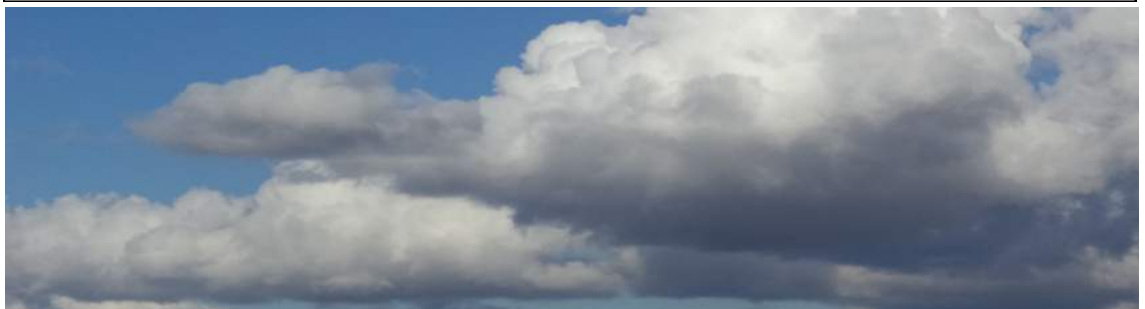
Na de pauze verzorgt de Historisch Kring Hellendoorn-Nijverdal een presentatie over de geschiedenis van landgoed de Eversberg en Stichting Marke Haarle belicht landgoed De Sprengenberg.

Aanvang: 19.30 uur

Plaats: Buitencentrum Sallandse Heuvelrug (zij-ingang), Grotestraat 281, 7441 GS Nijverdal

Coördinatie: Hennie Bouwhuis h.bouwhuis@hotmail.nl

Werkgroepen	Coördinatoren	Email	Telefoon (0548)
Cursussen	Ton Kappert	tonkappert52@gmail.com	610237
Geologie	vacant		
	Info: Willem Zuethoff	billyzet@planet.nl	654909
Heemtuin	vacant		
Jeugd natuurclub	Marian Torenbeek	mariantorenbeek@gmail.com	06-15606175
Natuurgidsen	Vacant		
Natuurlijk puur		natuurlijkpuur@outlook.com	
Aan te vragen excursies	Hanneke van Schooten	hannekevanschooten@hotmail.com. tel. 615930 of 06-17891557	
Paddenstoelen	Gerard ten Have	gerardtenhave@hotmail.com	06-12434549
Planten	Marianne Verhoeven	marianneverhoeven@xs4all.nl 0548-625588 of 06-30876525	
Trolleys	vacant		
	Eric Ruiten (SBB)		750445
Vogels	Anton van Beek	anton.van.beek@planet.nl	363799
Vrijwillig Natuurbeheer	Gerard Huis in 't Veld	famhuisintveld@hotmail.com	614445
Fotogroep	Otlis Sampimon	ocsampimon@gmail.com	619223
	en mobiel 06-51623392		
	Ton Kappert	tonkappert52@gmail.com	610237
	en mobiel 06 – 28151298		
Reptielen en amfibieën	André Marissen	andremarissen@hotmail.com	617736
<u>Overige activiteiten</u>			
CNME	Steffie Vluger en Annelied Bugel	-donderdagmiddag geopend. cnmehellendoorn@gmail.com	06-10420954
Publiciteit	Anny Alferink,	annyalferink@gmail.com	610237
Facebook	Marijke Hegeman—Schippers	hegeman.schippers@home.nl	
Website	www.ivn.nl/afdeling/hellendoorn-nijverdal	webmaster: Ton Kappert	tonkappert52@gmail.com
			610237
<u>Vertrouwenspersonen</u>			
Anny Alferink		annyalferink@gmail.com	610237
Gerard Huis in 't Veld		famhuisintveld@hotmail.com	614445

ZONNEBELD
Duurzaam groen sinds 1977

verrassend
COMPLEET
IN duurzaam GROEN

WWW.ZONNEBELD.NL
GROENCENTRUM

Boomcaweg 92 T 0548-612513
7442 BL Nijverdal E info@zonneveld.nl

**OOK VOOR AL UW
BERG EN WANDEL
SCHOENEN**

MODE & PASVORMSCHOENEN
Leferink
GROTESTRAAT 102
NIJVERDAL

WWW.LEFERINK-SCHOENEN.NL

Meijerink groene diensten

- Boomverzorging
- Landschapsonderhoud
- Houthandel
- Ongediertebestrijding
- Natuurexcursies

John Meijerink 06-15872046

EP: Nijverdal
ElectronicPartner

Beeld & Geluid - Telecom - Multimedia - Wassen & Drogen - Koelen & Vriezen
Huishoudelijke apparatuur - Inbouwapparatuur

Markt 7 - 7442 EC Nijverdal - Telefoon: (0548) 62 06 00 - Website: www.epnijverdal.nl

Wereldwinkel Nijverdal verkoopt originele cadeaus en heerlijke levensmiddelen uit andere culturen. Onze producten zijn gemaakt met respect voor mens en milieu. Omdat de producenten er een rechtvaardige prijs voor krijgen, kunnen ze een menswaardig bestaan opbouwen en zo helpen wij mee met de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, de opvolgers van de millenniumdoelen, een eind maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

Zie www.sdgnerland.nl

Wij nodigen de lezers van Spinsels van harte uit onze winkel te bezoeken

Het tonen van deze advertentie geeft u recht op 10% korting op non-food producten

Vereniging Wereldwinkel Nijverdal, Grotestraat 186, 7443 BR NIJVERDAL, Telefoon 0548 623783

TORENBEEK GLAS IN LOOD

Natuurafbeeldingen

Ramen en deuren

Restauratie

Workshops

torenbeekglasinlood.nl

0615606175

IVN-leden 20% korting!!

Snellink
SCHILDERWERKEN

schilderwerk binnen en buiten, behangen, glas plaatsen, houtrotreparaties/deelvervanging, kleuradvisering

Gerald Snellink

06-53186545

www.snellinkschilderwerken.nl

ivn natuur
educatie
Hellendoorn-Nijverdal

SPINSELS
Juni 2023